

## Coöperatief Windpark West Maas & Waal;

### “Als het niet anders kan doen we het liever zelf”

#### Op naar een Vitaal Land van Maas & Waal

Het klimaat verandert en dat merken we allemaal. Om als Nederland ons steentje bij te dragen aan het verminderen van CO<sub>2</sub>-uitstoot publiceerde op 28 juni 2019 het kabinet het Klimaatakkoord: de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015). Eén van de afspraken is dat 30 energieregio's in Nederland onderzoeken waar en hoe (wind en zon) het best duurzame energie opgewekt kan worden op land. Ook de gemeente West Maas & Waal maakt onderdeel uit van een regio uit; de Regionale Energie Transitie (RES), namelijk RES-regio Rivierenland.

Als reactie op dit proces is in 2019 door inwoners van de gemeente West Maas & Waal een gebiedscoöperatie opgericht: Vitaal West Maas & Waal. Ook in de gemeente Druten, die valt onder RES-Regio Arnhem-Nijmegen is een gebiedscoöperatie opgericht: Vitaal Druten. Beide gebiedscoöperaties streven naar een verantwoorde invulling van de nationale energiedoelen op lokaal niveau. De ambitie van de gebiedscoöperaties is eenvoudig: het opwekken van schone energie die zowel bijdraagt aan de lokale energiedoelen als de vitalisering van het buitengebied. Hierbij is het uitgangspunt 'lokaal eigenaarschap', oftewel zowel de lasten als de lusten voor inwoners van de gemeente. Op deze manier wordt op een verantwoorde manier invulling gegeven aan het nationale Klimaatakkoord en komen niet alleen de lasten van de energietransitie bij inwoners terecht, maar ook de lusten. Zo gaan we samen aan de slag voor een vitale en duurzame regio!

#### Wat is er gebeurd sinds de oprichting?

Ondanks dat door corona de wereld soms stil lijkt te staan, verstrijkt de tijd en heeft de RES Regio Rivierenland al een eerste bod uitgebracht. Op korte termijn wordt een tweede bod uitgebracht. Om de regionale doelen te halen, zal ook de Gemeente West Maas & Waal haar verantwoording moeten nemen. De gebiedscoöperatie heeft dan ook niet stilgezeten:

- Sinds de oprichting zijn we via verschillende kanalen zichtbaar geweest, zoals gedurende onze dorpenronde in 2019, meerdere advertenties in de (Groene) Maas & Waler en openbare informatieavonden. Dit heeft inmiddels geleid tot meer dan 150 leden.
- We zijn een samenwerking gestart met adviesbureau ARCADIS. In de voorbereiding op de ontwikkeling van duurzame energieprojecten helpt ARCADIS ons met hun technische en inhoudelijke kennis op basis van no cure no pay. De betrokkenheid van Arcadis loopt tot en met de vergunningverlening en de SDE subsidieaanvraag, waarna de gebiedscoöperaties de duurzame energie projecten gaan realiseren en exploiteren.
- In de gemeente Druten hebben we de nodige ervaring opgedaan op het gebied van zonneprojecten. In een door de gemeente Druten uitgeschreven tender voor zonneprojecten, is de keuze gevallen op de twee initiatieven waar wij als gebiedscoöperatie bij betrokken zijn. Bij beide initiatieven hebben we minimaal 50% eigenaarschap.

Naast zonneprojecten zijn ook windparken een belangrijk onderdeel van de RES. Het benutten van beide vormen van energieopwekking biedt meerdere voordelen:

- Spreiding van de belasting op de beperkte netcapaciteit.
- Toename leveringszekerheid.
- Mogelijkheden tot “cablepooling”, oftewel een minimalisering van de maatschappelijke kosten.
- Windturbines nemen minder (kostbare) ruimte in beslag dan zonneweides.

Vitaal Maas & Waal herkent deze voordelen, wat geleid heeft tot de volgende ambities:

- Het realiseren van een windpark van circa 30 MW.
- Het realiseren van grondgebonden zonneprojecten van in totaal 20 ha, dan wel in combinatie met het windpark dan wel kleinschalig in combinatie met sanering van vrijkomende bedrijfsbebouwing.

In deze notitie wordt verder ingegaan op de eerste ambitie: het op een coöperatieve wijze realiseren van een windpark in de Gemeente West Maas en Waal.

### Waar is ruimte voor windturbines en wat is een geschikte locatie?

Eind 2020 heeft Vitaal Maas & Waal samen met Arcadis een ruimtelijke verkenning uitgevoerd naar de mogelijkheden van windturbines in de gemeente West Maas & Waal. Het doel van deze verkenning was om één of meerdere geschikte locaties te vinden voor een windpark van ongeveer 6 turbines.

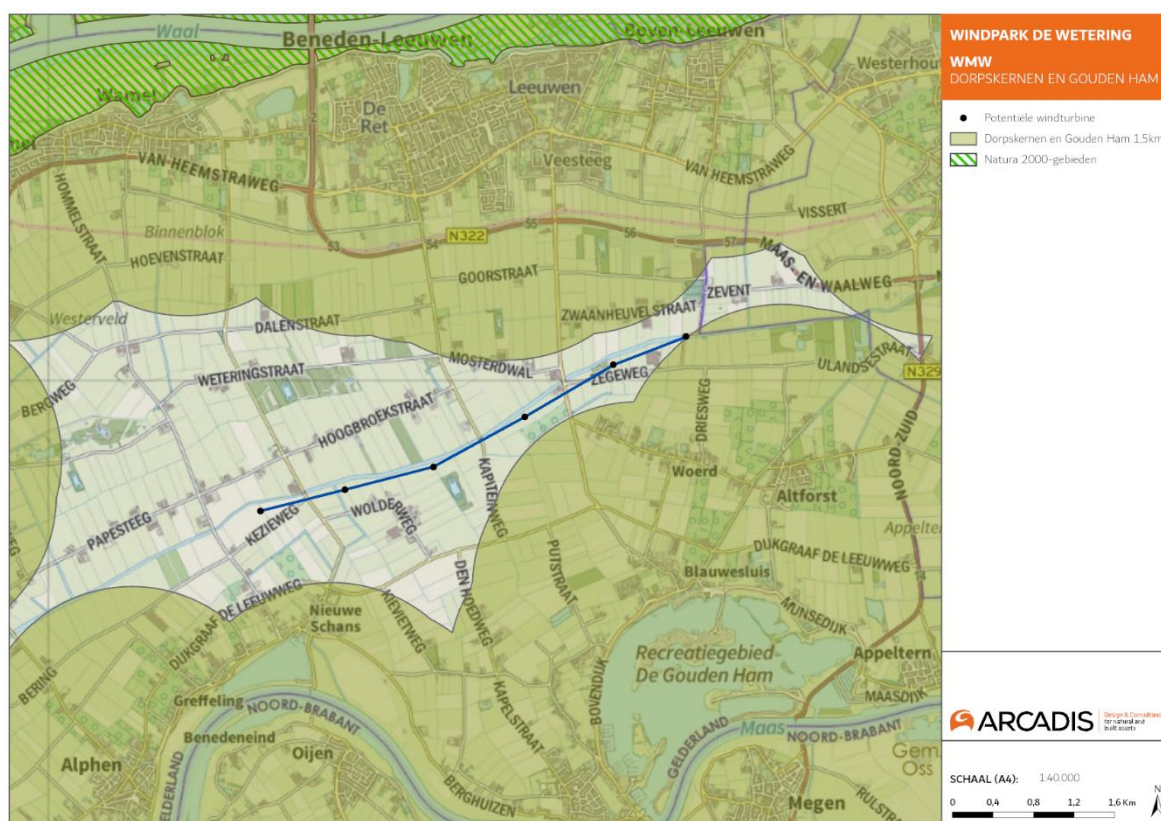
In deze verkenning hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het windpark dient op ruime afstand te komen van de dorpskernen om de hinder voor omwonenden te minimaliseren en om toekomstige uitbreidingsmogelijkheden van dorpen niet in de weg te staan;
- Zoveel mogelijk afstand houden tot groepen van woningen en een minimale afstand tot individuele woningen van 400m (de wettelijke norm voor geluidhinder strekt zich uit tot ca. 350m afstand vanaf een grote turbine);
- Rekening houden met ruimtelijke belemmeringen zoals buisleidingen en hoogspanningslijnen;
- Rekening houden met aanwezige natuurwaarden, oftewel niet te dicht op Natura 2000-gebieden en bij voorkeur niet in het Gelders Natuurnetwerk
- Rekening houden met lokale aandachtspunten zoals recreatie en toerisme, dus niet te dicht bij recreatieconcentratiegebieden Over de Maas, De Schans, De Gouden Ham en De Tuinen van Appeltern.
- Een landschappelijk verantwoorde locatie, oftewel bij voorkeur een lijnopstelling langs een ruimtelijk element
- Last but not least: op een realistische afstand van het enige net-inpassingspunt in de regio waar een windpark op kan worden aangesloten: het onderstation van Liander bij Puiflijk/Druten.

Met behulp van GIS is een analyse uitgevoerd aan de hand van bovenstaande uitgangspunten. In eerste instantie kwamen wij tot dezelfde potentiële zoekgebieden voor wind die ook vanuit de RES zijn geïnventariseerd. Wat we merken is dat vooral de afstand tot dorpskernen een steeds groter gewicht krijgt in de zoektocht naar locaties die op draagvlak van de omgeving kunnen rekenen. De afstandsnorm tot dorpskernen strekt zich steeds verder uit, vanaf de wettelijke 350m meter tot aan 1000m en tegenwoordig zelfs 1500 meter. Als coöperatie zijn wij eerder uitgegaan van minimaal

1000 meter tot dorpskernen. Thans zien wij in de publieke opinie in toenemende mate een oproep om voor windparken een afstandsnorm van 1500 meter te hanteren vanaf kernen.

Rekening houdend met dit gegeven en de bestuurlijke realiteit op dit moment hebben wij ervoor gekozen om de potentiële zoekgebieden nader in te perken door het hanteren van een afstandsnorm van 1500 meter tot de dorpskernen. Dit heeft geleid tot het lichtgroene gebied in onderstaande kaart:



Figuur 1 Zoekgebied windturbines

### Voorkeurslocatie

Op basis van deze analyse hebben we vervolgens gekeken wat een ruimtelijke haalbare en realistische locatie zou zijn voor een windpark. Daaruit is onderstaande locatie naar voren gekomen. Deze locatie ligt op meer dan 1500 m van de dorpskernen en het recreatiegebied De Gouden Ham. En nabijgelegen woningen niet zijnde de bedrijfswoningen liggen op meer dan 400m afstand waardoor deze woningen liggen op voldoende afstand vanuit landelijke wet- en regelgeving omtrent windturbines.

De locatie ligt in lijn met de Wetering wat landschappelijk gezien gunstig is. Ook ligt deze locatie op een realistische afstand van het net-inpassingspunt in Druten (het westelijk deel van de gemeente West Maas & Waal is ons inziens niet geschikt voor een windpark vanwege de te grote afstand tot een net-inpassingspunt).

## Ons initiatief

Het vinden van een ruimtelijk geschikte locatie betekent natuurlijk nog niet dat deze locatie ook haalbaar is. Eén van de belangrijke factoren die de haalbaarheid bepalen is of de grondeigenaren op deze locatie interesse hebben in windturbines op hun percelen.

Daartoe hebben wij de afgelopen maanden diverse gesprekken met betreffende grondeigenaren gevoerd. In deze gesprekken hebben we gesproken over de ambities van de gebiedscoöperatie om duurzame opwek te willen realiseren op een sociaal en maatschappelijk verantwoorde wijze. Waarbij we de opbrengsten zoveel mogelijk binnen de gemeente willen houden en waarbij we de nabijgelegen percelen en omwonenden willen laten delen in de grondvergoeding, waarbij ons uitgangspunt is gesocialiseerde grondvergoeding waarbij niet enkel de grondeigenaren meedelen in de opbrengsten van het windpark. Met betreffende eigenaren zijn we een recht op opstal overeengekomen dat financiële ruimte biedt om ook omwonenden mee te laten delen in de vergoeding, en zo een coöperatieve ontwikkeling mogelijk te maken. We zijn verheugd dat de grondeigenaren bereid zijn hieraan medewerking te verlenen.

### *Combinatiemogelijkheden met zon*

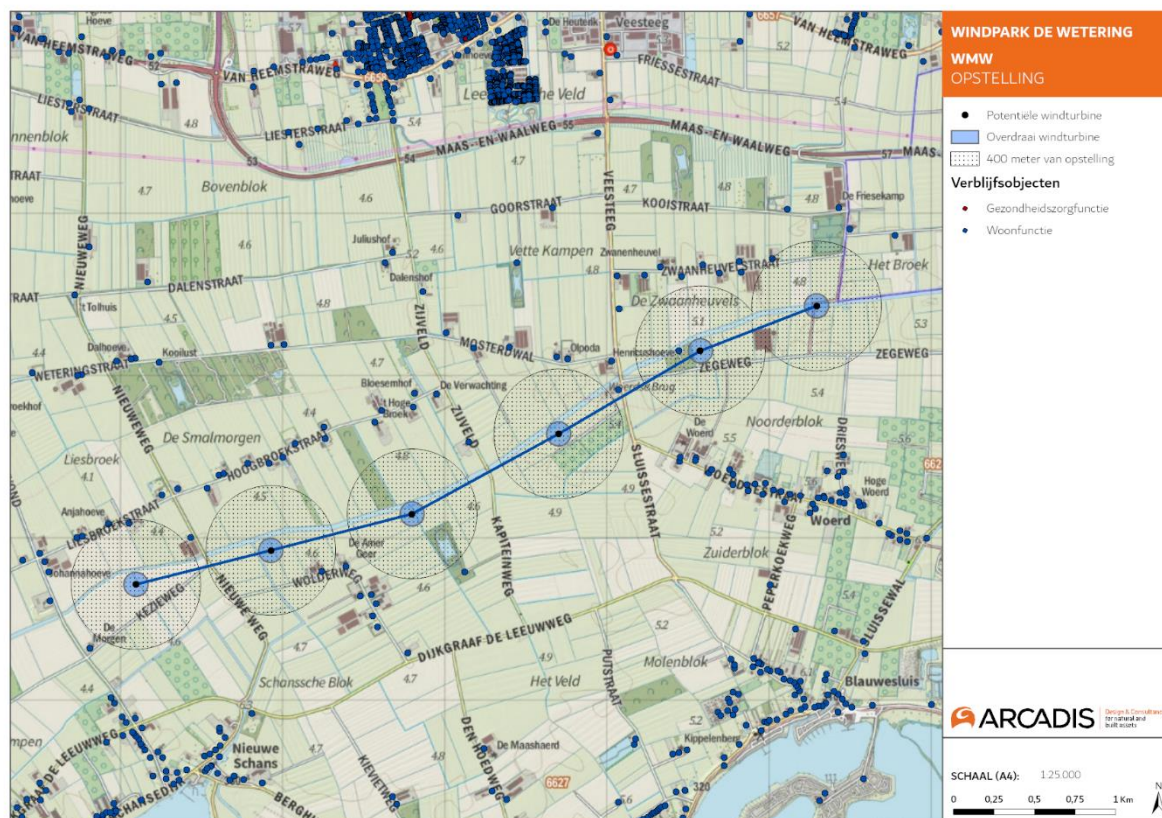
Daarnaast heeft een aantal grondeigenaren ook aangegeven belangstelling te hebben voor een zonnepark op het perceel van de windturbine. Op dit moment is het nog te vroeg om hierover afspraken te kunnen maken. Wel is het goed om te weten dat deze belangstelling er is. Het combineren van wind met zon is zowel vanuit het oogpunt van energie-efficiency als vanuit het oogpunt van ruimtegebruik interessant. Ook biedt het combineren van wind met zon straks de mogelijkheid om de kabelinfrastructuur die ten behoeve van het windpark zal worden aangelegd te benutten om ook zon op aan te sluiten. Dit biedt een belangrijk voordeel in de businesscase voor zon, waardoor het ook mogelijk wordt om een zonnepark op een coöperatieve wijze te ontwikkelen.

Als onderdeel van dit initiatief zullen wij komende tijd de mogelijkheden om zon te combineren met dit windpark verder onderzoeken en uitwerken.

In onderstaand figuur presenteren we onze locatie. We gaan uit van een windpark van zes moderne turbines van elk een vermogen tussen de 4 MW en 5 MW, een as-hoogte van circa 150m en rotorbladen van circa 75m. Vooralsnog is het plan om vijf van de zes turbines te plaatsen ten zuiden van de Wetering. Of de zesde turbine ten noorden of ten zuiden van de Wetering kan komen wordt nog nader bepaald, daarom staat deze nu nog indicatief in de Wetering gepresenteerd. De exacte locatie van de turbines zal nog moeten worden vastgesteld op basis van nader onderzoek.

Een dergelijk windpark zal ca. 28.000 huishoudens van groene stroom kunnen voorzien.





Figuur 1 Voorkeurslocatie windturbines West Maas & Waal

## Vervolgstappen

### Uitwerking volgens coöperatieve principes

Wij denken dat de coöperatieve manier van ontwikkelen met een verdeling van de revenuen binnen de omgeving en lokaal eigenaarschap van het windpark belangrijke randvoorwaarden voor een succesvolle en gedragen windpark zijn. Als gebiedscoöperatie hebben wij een eerlijke verdeling van lasten en lusten hoog in het vaandel staan. Op dit moment werken we de volgende principes uit:

- **Gesocialiseerde grondvergoedingen** voor grondeigenaren, waarbij grondeigenaren een deel van hun grondvergoeding afstaan voor compensatie van omwonenden aan de hand van een nader te bepalen verdeelsleutel.
- **Een omgevingsfonds** voor initiatieven in de gemeente om de leefbaarheid te bevorderen. Met dit fonds kunnen projecten in de omgeving tot realisatie worden gebracht, bijvoorbeeld de aanleg van een park, het opknappen van het buurthuis, faciliteiten voor onze lokale voetbalclub etc. De inwoners van de omgeving zullen een belangrijke stem hebben om te bepalen waaraan deze gelden worden besteed.
- **Maatwerk maatregelen**, zoals de aanplant van bomen op of naast een perceel om zichthinder te verminderen of isolatie.
- **Minnelijke planschade** waarin we volledige compensatie van een eventuele waardedaling van woningen garanderen.
- **Lokaal eigenaarschap** doordat inwoners van de gemeente financieel kunnen participeren in projecten. Dit kan bijvoorbeeld door middel van obligaties tegen een aantrekkelijke rente. Wij zullen nog een model ontwikkelen waarbij de hoogte van de rente varieert met de

afstand tot het windpark. Ook zullen inwoners van de gemeente in bepaalde mate een voorrang en daarmee een voordeel krijgen om deel te nemen.

### **In gesprek met de omgeving**

Nog voor de zomer van dit jaar hopen we duidelijkheid te krijgen of we ons initiatief tot ontwikkeling kunnen brengen. Als eerste stap hierin willen we in gesprek gaan met de omwonenden van de voorkeurslocatie. Onze focus ligt daarbij vooral op de perceeleigenaren die grond hebben aanliggend aan de percelen waarmee we een recht op opstalovereenkomst hebben gesloten, en met omwonenden binnen een straal van 1000 meter afstand van de turbines.

### **In gesprek met de gemeente**

Parallel aan de gesprekken met de omgeving zullen we ook met de gemeente in gesprek gaan. Hoewel voor een windpark de provincie formeel het bevoegde gezag is vinden we het belangrijk dat er bij de gemeente – en in het bijzonder de gemeenteraad – een positieve grondhouding staat tegenover ons initiatief. We realiseren ons dat een windpark een impact heeft op de omgeving en dat draagvlak bij omwonenden een belangrijk criterium is voor de gemeente om medewerking te gaan verlenen aan ons initiatief.

### **In gesprek met de provincie en RES**

Ook zullen wij ons initiatief bij de provincie en de RES Rivierenland kenbaar maken. Provincie en RES zijn relevante stakeholders in de energietransitie.

### **Presentatie van het voornemen in een Principeverzoek in te dienen voor het zomerreces**

Voordat er een vergunningaanvraag in wordt gediend is het gebruikelijk dat een initiatiefnemer met een principeverzoek het college van burgemeester en wethouders om medewerking vraagt aan het onderzoek en de voorbereiding van een voorgenomen windpark. In dit principeverzoek worden de grootste belemmeringen in kaart gebracht in de vorm van een QuickScan. Ook zal de opbrengstenkant worden belicht, hoeveel duurzaam opgewekte energie het voornemen kan gaan leveren en hoeveel huishoudens straks van groene stroom kunnen worden voorzien. Ook wordt beschreven of grondeigenaren mee willen doen, of het past binnen het beleid, welke mogelijkheden er zijn tot participeren, en hoe het windpark – mogelijk in combinatie met zon – kan bijdragen aan de revitalisering van de leefomgeving. We streven ernaar om vóór het zomerreces van 2021 een principeverzoek voor ons initiatief in te dienen.

We realiseren ons dat de gemeente nog geen beleid heeft vastgesteld voor windenergie. Een toetsingskader is nog in ontwikkeling. Toch willen wij onze ambitie en ons initiatief voor dit windpark nu bij u kenbaar maken. Wij hopen dat de politiek op korte termijn een afwegingskader gaat vaststellen. Het klimaat en de energietransitie zijn dermate belangrijke thema's dat de voortgang van initiatieven ons inziens niet gehinderd mag worden door het tempo van besluitvorming. Wij zijn van mening dat er vaart gemaakt moet worden om te voorkomen dat gemeente vanuit hoge overheden of vanuit de RES worden geconfronteerd met initiatieven die minder goed passen bij de omgeving en de principes die passen bij burgerparticipatie en coöperatieve ontwikkeling.

### **Routekaart**

Het in gang zetten van de ontwikkeling van een windpark betekent in Nederland een relatief lang traject. Als we uitgaan van instemming van de gemeente op ons principe-verzoek in september 2021, dan voorzien wij dat in 2025 kan worden gestart met de bouw. Het windpark kan dan in 2026 stroom gaan leveren.

Op hoofdlijnen zien we de ontwikkelplanning als volgt:

- Gesprekken met omwonenden en indienen principeverzoek - juni 2021
- Instemming gemeente met het principeverzoek - september 2021
- Diverse (milieu)onderzoeken en opstellen vergunningaanvraag - oktober 2021 – maart 2022
- Indienen vergunningaanvraag - april 2022
- Vergunningverlening en gewijzigd bestemmingsplan - september 2022
- SDE beschikking - februari 2023
- Onherroepelijke vergunning - september 2023
- Aanbesteding en financiering (investeringsbesluit) - september 2024
- Bouw windpark - 2025
- Exploitatie windpark - vanaf 2026

Onderstaand hebben we dit plaatje uit de RES 1.0 toegevoegd. Het geeft een beeld hoe een windpark langs de Wetering in combinatie met zon eruit kan gaan zien. Uiteraard zullen wij specifiek voor het initiatief een aantal realistische fotovisualisaties laten maken.



**WEDEROPBOUWLANDSCHAP 2.0**

Bron: RES presentatie 07-01-2021